

CÈLIA ATSET

Amb Maite Salord el present és fet de passat

ANNA CARRERAS I AUBETS

lord (Ciutadella, 1965) escriu la seva història a partir de l'emigració menorquina a Algèria a través d'uns personatges que, segons Xavier Pla, membre del jurat, busquen un futur més digne i que per salvar-se esperen trobar una altra riba on anar. La novel·la de Salord parla de valors universals que tothom hauria de te-

Flamant Premi Proa de Novel·la 2021 amb *El país de l'altra riba*, després de set anys de silenci literari, Maite Salord

nir assumits, com la justícia, la concòrdia i la solidaritat. A *El país de l'altra riba* s'hi expliquen dos exilis diferents: l'emigració menorquina a Algèria sempre ha interessat molt a l'autora i ja havia sortit en altres novel·les seves però de manera molt puntual. Salord va començar parlant d'aquest exili i dels menorquins que van fundar Fort-de-l'Eau, a Algèria, a mitjans del segle XIX, un llogarret multicultural que va mantenir els costums i sobretot l'idioma de Menorca malgrat les vicissituds.

Mentre Salord escrivia van aparèixer les imatges d'un avió Junker

EL PAÍS DE L'ALTRA RIBA
MAITE SALORD
PROA
304 PÀG. / 20 €

88 de la Luftwaffe que s'havia enfonsat a la costa menorquina durant la Segona Guerra Mundial, després d'haver bombardejat el nord de l'Àfrica. L'autora explica que va pensar que aquest mateix avió hauria pogut bombardejar menorquins de Fort-de-l'Eau i se li va obrir una altra porta, la de la Segona Guerra Mundial. En aquests salts temporals de la novel·la, Salord també passa per la Barcelona del 2003 i les manifestacions contra la Guerra de l'Iraq. El fil narratiu 2003-2010 permet, en paraules de l'autora, assumir el passat familiar i entendre que

representa després d'anys de silenci. Realitats molt dures que existeixen i s'han d'encarar.

L'herència d'Albert Camus

La novel·la comença d'una manera molt impactant: un avió alemany acaba de bombardejar el nord de l'Àfrica i cau en aigües menorquines. A partir d'aquí marxem de viatge a l'Alger, i coneixem un dels protagonistes, el Daniel, que hi arriba de la mà del seu avi, Alfred Gold, després de fer molts quilòmetres fugint dels nazis. També coneixerem el vell Michel Bisset, un personatge amb vida pròpia que es manifesta a còpia de sentències, colon francès que regenta el restaurant més luxós de la capital algeriana, el Café de Paris, i que farà la funció de salvador de la família. En paral·lel, cinquanta anys més tard, a Barcelona, hi ha una història d'amor lèsbic entre la Marta (neta de Daniel Gold), estudiant de filologia, i la Hanna, una noia alemanya que fa un Erasmus, una relació en què pesen els secrets i la memòria familiar de totes dues. Aquest fil més actual permet incorporar el passat en la vida que es viu en el present. Amor i solidaritat, dos valors importants a la novel·la herència d'Albert Camus.

La feina de reconstrucció històrica i de documentació d'aquest món ha estat complexa. A Salord la història dels llibres no li interessa; el seu objectiu és entendre com el teló de fons afecta la vida d'uns personatges que en cap moment es dibuixen com desarrelats. Salord ha fet seva una història real per poder mostrar als lectors com els protagonistes han viscut la història. Sense cap dosi de maniqueisme, tot i parlar d'unes quantes guerres, l'autora construeix els seus personatges perquè siguin creïbles, contradictoris, sense jutjar-los, per tal que el lector hi pugui connectar. *El país de l'altra riba* segueix el rastre de l'exili de molts menorquins que van emigrar a Algèria a finals del segle XIX a causa de la pobresa, un argument que ja es va poder llegir a la novel·la anterior de Maite Salord, *L'alè de les cendres* (2014). ♦♦

M. ÀNGELS CABRÉ

Fa unes setmanes ens va deixar la gran Joan Didion, autora de *Nits blaves*, el dolorós retrat de la mort de la seva filla

on comparteix amb els lectors com s'havia anat apagant la seva llum i el rastre que li va quedar d'ella. És sabut que el blau és a l'avantsala del negre abans que es faci definitivament fosc en els nostres ulls, però no sabia que el blau –el color de la sinceritat segons la psicologia– era amb força avantatge el color preferit de la majoria de la població. Som molts els que compartim aquesta preferència amb la nord-americana Maggie Nelson, escriptora d'ulls blaus nascuda a San Francisco el 1973.

“És més blau, el món, des d'uns ulls blaus?”, es pregunta a *Bluets*, un llibre barreja d'assaig i autobiografia que ens demostra novament que l'autora no creu en els gèneres literaris, de la mateixa manera que no creu en els gèneres

Nous pensaments blaus

en general. Ja va demostrar ambdues coses a *Els argonautes*, on aboca amb original destresa –i unes dosis notables de sexe sense prejudicis– la primera etapa de la seva relació amb l'artista trans Harry Dodge, amb qui ha acabat formant una família.

Mentre *Els argonautes* és un llibre de salutació –a una nova vida, a una nova parella–, *Bluets*, que va escriure uns anys abans, és un llibre de comiat perquè inclou la separació del company de llavors. Fent servir de pantalla el color blau, Nelson l'utilitza com una mena d'interfície blavosa que li permet explicar la seva història i també, per descomptat, la del color blau, o, com a mínim, algunes pinzellades d'aquesta història tan suggeridora, que passa per la literatura, l'art, la ciència... Entre d'altres hi surten Newton, Wittgenstein i Sebald. Però també els bells tua-

BLUETS
MAGGIE NELSON
L'ALTRA EDITORIAL
TRADUCCIÓ DE MÍRIAM CANO
112 PÀG. / 17 €

regs, amb el seu intens blau, que és una de les variacions del blau més belles del món.

Per a Goethe el blau era un color sense alegria –els que no el perceben pateixen d'acianoblèpsia– i sembla que és a mesura que ens fem grans que ens agrada el blau, mentre que les criatures s'estimen més els colors més cridaners. Per confeccionar aquest compendi de 240 entrades numerades, l'autora es va dedicar a recollir blaus “en carpetes, en capsos, en quaderns” i també a la memòria. No arriba a ser un compendi enciclopèdic perquè no està escrit en temps de Voltaire sinó de la modernitat líquida, quan no aspirem a fixar sinó només a transitar.

I què hi ha d'aquest company sentimental a qui no vol o no sap estimar i que també s'escola com els molts blaus que no aconsegueix aferrar? Buscant blaus torna molts dies amb les mans buides, com a

molt havent enregistrat alguns tendals. “Estima la persona amb qui estiguis. Estima el color verd. Però no m'estimava el verd ni volia estimar-lo ni fer veure que me l'estimava. Com a molt, puc dir que el suportava”. ¿S'escull el color preferit, la parella? S'escull a qui estimes?

A Maggie Nelson els blaus de *Bluets* se li escolen en les vivències personals. Escriu textos híbrids amb *hybris*, aposta fort i s'exposa. La traducció de Míriam Cano li fa justícia. Personalment, en la seva literatura em sobra que sigui tan fan de Catherine Millet i no comparteixi amb mi que la societat moderna on vivim fa una descarada sobrevaloració del sexe. ¿Enyorarem aviat el pudor amb què han periclitat totes les produccions *mainstream* que ens envolten, tan altament sexualitzades? Tanmateix, aquest contundent i breu llibre és una bona opció perquè està a l'altura de *Nits blaves*. Marxa Joan Didion i arriben veus noves que fan de la literatura una renovació contínua, tot i que els colors sempre són els mateixos. ♦♦